

[Jytte Andersen]

Hr. Ole Vig Jensen glemte at sige, at den socialdemokratiske folketingsgruppes ændringsforslag til finansloven, som sikrede, at daghøjskoler og andre aktiviteter under SVUA-bevillingen, der også rummer mange andre ting, blev nedstemt af hr. Ole Vig Jensens parti.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg blev spurgt om administrationen af daghøjskolebevillingen. Jeg kan oplyse, at der ikke er taget endelig stilling til den. Kunsten er her som andre steder at forene hensynet til en overholdelse af bevillingen med et rimeligt hensyn til skolernes vished angående fremtiden.

Om der bliver flere eller færre bevillinger i fremtiden til daghøjskolerne, vil jo i meget stort omfang bero på det udvalgsarbejde, der er igangsat. Vi skal ikke på forhånd lade visse initiativer, selv om de er etablerede, have forrang fremfor andre, som måske er bedre.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg går ud fra, at de bevillinger, der er på finansloven på dette område, nemlig forsøgs-kontoen på 10 mill. kr., umiddelbart kan administreres således, at de kommer ud til daghøjskolerne. Det hænger vel ikke sammen med et udvalg, som skal forberede nogle initiativer om ét, to eller fem år, eller hvor lang tid det nu varer. Jeg spørger blot, om den bevilling, der er på finansloven, og som altså er reduceret, kan blive fremmet, altså om man kan give grønt lys eller rødt lys for den sags skyld til daghøjskolerne, sådan at de ved, hvad de har at rette sig efter, og kan komme i gang med planlægningen af forårets aktiviteter. Det var det, jeg spurgte om.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Første halvdel af mit svar handlede netop om dette. Jeg sagde, at der ikke er taget stilling til, hvordan bevillingen skal administreres. Den bevilling, der er, skal selvfølgelig overholdes, og samtidig skal vi prøve at give skolerne rimelige vilkår.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om udvikling af den almene og erhvervsrettede voksenundervisning.

Af Jytte Andersen (S) m.fl.
(Fremsat 18/1 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg opfatter forslaget på den måde, at socialdemokratiet nu erkender, at 10 punkts programmet er grundlaget for de kommende års udviklings- og forsøgsvirksomhed inden for voksenundervisningen.

De forsøgsområder, socialdemokratiet peger på, er jo i stor udstrækning på linje med 10 punkts programmet. Jeg har, som det vil vides, den 18. december sidste år, altså for 1½ måned siden, sendt en redegørelse til folketingets uddannelsesudvalg, hvor jeg har fortalt, hvorledes regeringen med forskellige initiativer vil forbedre rammerne for udviklingen af voksenundervisningen på grundlag af 10 punkts programmet. Det fremgår af redegørelsen, at der er afsat 22 mill. kr. i 1985 til forsøg ud over de andre initiativer, der er på voksenundervisningsområdet. I de kommende år vil der blive større beløb og i hvert fald ikke mindre.

Jeg kan godt se, at socialdemokratiet her har tænkt sig, at alle 100 mill. kr. skal bruges på lige præcis disse forsøg, og det er socialdemokratiets gode ret. Vi ser jo på en række felter, at socialdemokratiet forholder sig lidt mere afslappet til dette med de økonomiske rammer, og det har man også lov til, når

[Undervisningsministeren]

man er i opposition. Jeg håber, man nyder situationen. Til gengæld må vi andre holde tøjlerne lidt mere fast, og vi har bl.a. betragtet det som naturligt at se dette her i sammenhæng med det vældige projekt, der nu går i gang, nemlig uddannelsen af tusindvis af langtidsledige. Jeg synes, det er ganske rimeligt at se det i sammenhæng, og jeg synes også, det er helt berettiget, at hr. Ole Vig Jensen ved behandlingen af det første forslag i dag drog uddannelsen af langtidsledige ind, for her er der tale om noget, som betyder, at man helt op til 2 år kan uddanne sig som voksen på fulde dagpenge, og det skal dog med, når man taler voksenundervisning, at der her er tale om et gennembrud af historiske dimensioner.

Som bekendt bliver der nu nedsat et udvalg med hr. Ole Vig Jensen som formand, og dette udvalg vil naturligvis behandle alle de forslag til initiativer, som er nævnt også i det socialdemokratiske program.

Hvad angår den erhvervsrettede efter- og videreuddannelse, har regeringen jo spillet ud så sent som i denne uge, og det vil vi hurtigt få en førstebehandling af – jeg tror på næste fredag. Der har vi sat et ganske betydeligt beløb af, et beløb, som i øvrigt er større end det, socialdemokratiet her sætter af, og det tager jeg også som bevis på, at vi ønsker at gå ind i dette her med fuld musik. Vi synes, der er et vældigt perspektiv i, at vi i disse år satser hårdt på efteruddannelsen, også selv om det betyder visse omprioriteringer, som vi jo ved vi desværre ikke kan få socialdemokratiet til at stemme for alle sammen.

Kirkegaard (KF):

Da socialdemokratiet sidste år fremsatte sit forslag om betalt frihed til uddannelse, betegnede jeg forslaget som socialdemokratiets uddannelsespolitiske flagskib. Som bekendt løb flagskibet på grund og led endeligt skibbrud med folketingets vedtagelse af 10 punkts programmet for voksenundervisning og folkeoplysning. Som bekendt stemte socialdemokratiet imod, hvad man sikkert siden har fortrudt.

Nu har man altså brug for en redningsbåd for at komme tørskoet i land, og hertil ønsker man at anvende forslaget – for det er jo det, der er tale om – fra de fire oplysnings-

forbund om, hvordan disse ud fra en ideel situation og ud fra oplysningsforbundenes synsvinkel ønsker de 100 mill. kr. anvendt.

At skrive af er man åbenbart god til i socialdemokratiet, men det er tilsyneladende også det eneste, man kan mande sig op til. Er det ikke lidt for sølle, fru Jytte Andersen, og måske lidt for smart?

Men det er da i øvrigt glædeligt og nyttigt, at relevante grupper uden for dette hus – og hertil hører naturligvis oplysningsforbundene – engagerer sig i disse emner. Som bekendt er der allerede iværksat en opfølgning af 10 punkts programmet, og der vil naturligvis blive arbejdet videre med de intentioner, der ligger i forslaget, og under dette arbejde kan vi selvsagt også hente megen inspiration fra oplysningsforbundene.

Da den konservative ordfører i denne sag, fru Karen Højte Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne afvise forslaget som helhed.

Hanne Severinsen (V):

Jeg må på venstres vegne afvise forslaget, men jeg vil da straks sige, at jeg synes, det er godt, at socialdemokratiet er så positivt over for det forslag, det tidligere stemte imod, at det nu altså går med ind i arbejdet. Man gør det ganske vist på en lidt mærkelig måde, for det er jo et underligt bogholderiforslag, man her kommer med. Der er masser af ønskelister og masser af forskellige gode ideer om, hvordan man kunne bruge 100 mill. kr. Det er der flere forskellige der har fremsat forslag om, og nu kommer socialdemokratiet altså med et forslag. Jeg synes, man hellere skulle se på, hvad der er af konkrete ting, og i det hele taget prøve at give det den tid, det skal have til at blive udviklet i undervisningsministeriet, og ikke sådan stille sig op og sige: nu skal det altså være lige på denne her måde.

Vi satser i disse år på voksenuddannelse og efteruddannelse, og 10 punkters programmet er et startskud. Derfor synes jeg også, det ville være forkert at give sig til at udmønte det så konkret, som man har gjort det her.

Alice Faber (SF):

Vi bekymrer os også noget over den måde, som de 100 mill. kr. fra de radikales 10

[Alice Faber]

punkts program bliver brugt på, specielt til de mange erhvervsrettede uddannelser; og ikke mindst på baggrund af de sidste forlydender om, at ministeren nu vil sætte gebyret for enkeltfagskurserne op, synes jeg nok, vi kan bekymre os endnu mere. Når det gælder netop den gruppe, som har så megen brug for at få den uddannelse, som har været sådan en succes, kan vi ikke forstå, at ministeren begynder at sætte gebyret op.

Da vi i udvalget fik det forslag fra de fire oplysningsforbund, var vores første tanke, da vi drøftede det i gruppen, at det ikke var særlig kreativt. Kunne de ikke have tænkt lidt mere sprælsk, når fire oplysningsforbund nu sætter sig sammen og kommer med et forslag til, hvad 100 mill. kr. skal bruges til? Så vi kunne godt have tænkt os, at socialdemokratiet, når det nu fremsætter et forslag om, hvordan de 100 mill. kr. skal bruges, havde lagt sin egen fantasi oven på de fire oplysningsforbunds fantasi; så var det måske blevet lidt mere sprælsk.

Vi opfatter dette forslag lidt som drilleri, og det er måske meget sjovt at prøve at drille på den måde, men vi har lidt svært ved at se, hvad det skal føre til. Selvfølgelig synes vi, det er en god idé, at det bliver udmøntet i nogle konkrete ting i stedet for det, der bliver gjort, så på den led kan vi støtte det, men vi kunne godt have forestillet os det lidt mere fantasifuldt.

Vi kunne også godt have forestillet os, at man havde taget noget med vedrørende oplysningskampagnerne om den nye teknologi. Det ville have været relevant, og jeg vil spørge fru Jytte Andersen, om hun ikke synes, det ville være en god idé at tage det med ind i et sådant forslag.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg blev unægtelig noget overrasket, da jeg så fremkomsten af dette forslag – jeg syntes faktisk, det var for smart – men jeg lagde også mærke til, at der i forslaget stod, at folketingsbeslutningen af 30. maj 1984 om et 10 punkts program for voksenundervisning og folkeoplysning kan udgøre grundlaget og rammerne for de næste års udviklingsvirksomhed. Det synes jeg er en god, rigtig og fin konstatering, og jeg skal derfor ikke citere fru Jytte Andersen fra debatten i maj, hvor vi vedtog 10 punkts programmet.

Om selve de punkter, som oplysningsforbundene her har lagt frem, kan jeg kun, som andre har sagt det, sige, at de jo er udtryk for en dejlig idérigdom hos de folkeoplysende organisationer, og jeg har klart forstået, at det initiativ, som oplysningsforbundene her har taget, var udtryk for et ønske om at bidrage til de overvejelser, der nu skulle i gang om forbruget af de 100 mill. kr., og jeg er overbevist om, at disse forslag vil indgå i overvejelserne, og adskillige af dem vil sikkert nyde fremme, men det må den tid vise.

Til gengæld synes jeg, det er mærkeligt, at forslagsstillerne alene knytter sig til de fire oplysningsforbunds forslag – med al respekt for det, for, som fru Jytte Andersen ved, har jeg stor respekt for det, men hvad med alle de andre initiativtagere? Hvad med ungdomsskolen? Hvad med de 100 højskoler? Hvad med de mere end 80 enkeltfagskurser, som også har en forventning om, at der kan skabes et forsøgs- og udviklingsarbejde til gavn og glæde for deres deltagere? Det bliver der slet ikke plads til i det socialdemokratiske forslag, og det synes jeg er en mangel.

Jeg mener faktisk, at forslaget ikke duer som et beslutningsforslag i folketinget, men den opremsning af en række gode initiativer, som ligger i oplysningsforbundenes henvendelse, er udmærket, og jeg håber som sagt, den vil kunne bidrage til virkeliggørelse af en række af de tanker, som vi i øvrigt er enige om skal fremmes inden for dansk voksenundervisning og folkeoplysning.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Kirkegaard bevægede sig lidt rundt i det maritime, og det kan jeg da også godt gøre, men så vil jeg vende skuden om og spørge: hvad blev der egentlig af de radikales stolte flagskib, 10 punkts programmet for voksenundervisning? Man har aldrig set en skude, der var flot på overfladen, men som samtidig var så rådden indvendig. Når hr. Ole Vig Jensen taler om folkeoplysning, taler han altid meget smukt. Jeg er faktisk meget enig i det meste af det, der bliver sagt, men jeg er aldrig nogen sinde enig i den måde, det sagte bliver til handling på. Der var 100 mill. kr., så blev de 50 mill. kr. brugt af undervisningsministeren til etablering af uddannelses tilbud til langtidsledige, og så blev de

[Elisabeth Bruun Olesen]

40 mill. kr. brugt i arbejdsministerens regie. Man fristes næsten til at synge den gamle sang: der var 1, der var 2, der var 3 – men med omvendt fortegn.

Der er ikke ret mange penge tilbage nu at gøre godt med, og når socialdemokratiet så kommer med dette forslag, kan jeg egentlig ikke opfatte det som andet end en form for drilleforslag, men drilleri kan da også være meget godt, og det er også godt at sige, at det, der skulle være blevet til folkeoplysning og almen uddannelse, er degenereret.

Socialdemokratiet har en lang række forslag til, hvordan pengene kunne være brugt i stedet for. Umiddelbart ser det meget pænt ud, men det er noget iderødt og igen bundet op på oplysningsforbundene.

Men vi vil da meget gerne være med til i udvalget at se på, hvordan vi kunne bruge de 100 mill. kr. til uddannelse og folkeoplysning på den måde, som VS mener de skulle have været brugt på, og derfor er vi meget indstillet på at støtte socialdemokratiet i at bruge pengene på en radikalt anderledes måde.

Til sidst har jeg en bemærkning til undervisningsministeren, medens vi nu er på dette drilleplan. Jeg bemærkede, at undervisningsministeren roste sig af, at man nu kunne få uddannelses tilbud på fulde dagpenge. Så vil jeg belære undervisningsministeren om, at jeg den anden dag af arbejdsministeren blev belært om, at det kunne man ikke, for det er et eklatant brud på dagpengeloven; nej, det er en uddannelsesydelse.

Poulsgaard (FP):

Det går jo godt for socialdemokratiet, skal man tro de sidste meningsmålinger. Man har lært lidt af SF, der nu går tilbage; nu er det socialdemokratiet, der begynder på overbudspolitik. Det får mig til at fundere lidt på, hvad der sker, hvis dette her fortsætter. Hvis socialdemokratiet kommer tilbage til magten efter næste valg, er socialdemokratiet vel næsten forpligtet til at søge de lovforslag gennemført, man har fremsat i oppositionstiden. Det er man måske ikke, det er måske noget, jeg har misforstået, men det kunne også være, at socialdemokratiet spekulerede i, at der var et fornuftigt flertal i folketinget, og så til den tid ville stemme regeringen ned. Sådan nogle tanker kunne man godt have. Vi har en finansminister, der farer rundt og lå-

ner 60 mia kr. mere, og det har socialdemokratiet også et ansvar for. Vi har altså ikke råd til alt det pjat dér, selv om der er stemmer i det.

Jytte Andersen (S):

Heller ikke her kan jeg takke for en varm tilslutning, desværre. Jeg har nu under behandlingen af fire forslag hørt, at man har henvist til flagskibet – for at bruge hr. Kirkegaards vending – der hedder 10 punkts programmet. Det flagskib er ikke det papir værd, det er skrevet på. Det ved alle i denne sal, og det ved alle, der deltager i udvalgsarbejdet i arbejdsmarkedsudvalget. Der er ikke hold på tallene, der er ikke hold på den uddannelsesreform, som havde det klare og meget smukt formulerede formål i 10 punkts programmet. Jeg erkender, at det er smukt, og jeg gav fuld tilslutning til det. Men smukke formuleringer kan man altså ikke få noget ud af, medmindre der er økonomi bagved, medmindre der er nogle tidsrammer for, hvornår man agter at opfylde de smukke intentioner. Og 10 punkts programmets udmøntning er makværk i forhold til de intentioner, der lå i beslutningsforslag nr. B 30, som 10 punkts programmet hedder i folketingsprogr.

Selve formuleringerne var jeg som sagt meget enig i; det var en opprioritering af de almene uddannelser, og hr. Ole Vig Jensen sagde, at det var en historisk dag. Det er muligt, at det var det, men det har i hvert fald vist sig, at den historiske dag ikke er værd at vise frem for ret mange, idet det faktisk, som fru Elisabeth Bruun Olesen sagde, er en skude, der er rådden indeni.

Det, der blev tilbage af de 100 mill. kr., var reelt 20 mill. kr., som går til den almene del af voksenuddannelsessystemet. Selv på Forstanderforeningens årsmøde udtalte undervisningsministeren, at der var 5 mill. kr. til hele det store område, der hedder enkeltfagskurser. Det var et citat fra undervisningsministeren fra Forstanderforeningens årsmøde for et par måneder siden, og det er et område, der har omkring 90.000 kursister hvert år.

Jeg er blevet spurgt, om det var et drilleforslag. Nej, det er faktisk ikke et drilleforslag, for det er egentlig alvorligt ment. Det var faktisk alvorligt ment fra vores side, da

[Jytte Andersen]

vi så, at de fire oplysningsforbund, som vi lægger megen vægt på, som vi synes er respektable på alle måder, og som har mange erfaringer på hele det voksenuddannelsespolitiske område, for første gang satte sig sammen og blev enige om, at 85 mill. kr. kunne de godt komme med et konkret forslag om. Det var de fire store oplysningsforbund, som jo har en meget stærk tilknytning til folkeingspartierne her i salen, så jeg kan godt forstå, hvis hr. Kirkegaard føler sig ubehageligt tilpas, jeg kan også godt forstå, hvis fru Hanne Severinsen føler sig dårligt tilpas, og jeg kan også godt forstå, hvis hr. Ole Vig Jensen føler sig dårligt tilpas, for jeres kolleger – dog ikke for hr. Ole Vig Jensens vedkommende – er jo de politiske formænd for de organisationer, som altså har sat sig sammen og er kommet med nogle konkrete bud. Jeg tror endda, den fungerende formand for folketinget er formand for et af oplysningsforbundene, hvis jeg da ikke tager meget fejl. Nu skal man bruge pæne ord, men jeg synes ærlig talt ikke, I kan være det bekendt. I kan ikke være bekendt at sjofle jeres oplysningsforbund på den måde, for I har selvfølgelig givet dem nogle forventninger om, at 10 punkts programmet, som der står, og som det også blev sagt i debatten, handlede om en udvikling af det almene voksenuddannelsesstilbud. I har givet jeres bagland, jeres oplysningsforbund, nogle forventninger, og de gode mennesker har så for første gang sat sig ned og er blevet enige om nogle væsentlige politiske prioriteringer med hensyn til, hvad pengene skulle gå til, men det blæser I højt og flot på. Det synes vi er for dårligt, vi synes, det er groft, og vi synes ikke, I kan være det bekendt.

Jeg kan ikke forstå, at et fremtrædende folketingsmedlem som næstformanden for Radiorådet, hr. Per Stig Møller, kan godkende den ordførertale, som hr. Kirkegaard holdt på den konservative gruppes vegne, jeg kan ikke forstå, at hr. Povl Brøndsted kan godkende den tale, som fru Hanne Severinsen holdt her, og jeg kan ikke forstå, at hr. Ole Vig Jensen kan finde ud af, hvilken kasket han har på i forhold til det at være formand for et oplysningsforbund og medlem af det radikale venstre, og sige det, han gør her. Det synes jeg er hykleri, og det har vi faktisk fået beskrevet ganske godt i debatten. Og hvis der er tale om drilleri, vil jeg godt sige,

at så har jeg fået det ud af drilleriet, som jeg gerne ville have, nemlig at få beskrevet en hyklerisk holdning, som er uden sidestykke.

Så vil jeg sige til dem, der har spurgt: hvorfor har I ikke selv tænkt, hvorfor har I bare skrevet af? Det er helt korrekt, at vi faktisk ikke er gået ind i substansen af de fire oplysningsforbunds forslag. Vi ved, at de har næsten 100 års erfaringer bag sig, og de har som sagt sat sig sammen og er blevet enige. Vi synes derfor, vi ville give oplysningsforbundene det håndslag, at deres forslag kom til en politisk prøve her i salen. Det er altså en prøve, som ikke er bestået, idet der i de borgerlige partier ikke er nogen sammenhæng mellem det, man går ud og siger i sine oplysningsforbund, og det, man siger herinde. Det er også et svar til fru Alice Faber og fru Elisabeth Bruun Olesen.

Den manglende – hvad skal man sige? – tænken selv skyldes, at vi havde tillid til, at de, der har tænkt i 100 år, har nogle erfaringer. Det kan da godt være, at vi skulle have tænkt noget oveni, men det har faktisk alene handlet om at give de folkelige organisationer et håndslag på, at vi ville støtte det forslag, der kom.

Fru Alice Faber var inde på noget helt andet, nemlig at gebyret for enkeltfagskurserne forhøjes. Det har ikke rigtig noget med det her at gøre, men jeg er enig i, at det er uanstændigt, at der sker en forhøjelse af enkeltfagsgebyrerne med 50 pct., samtidig med at vi har en regering, der meget hysterisk fastholder et lønkrav og nogle lønrammer på 2 pct. Der er ikke rigtig nogen sammenhæng i det.

Til fru Alice Fabers spørgsmål om teknologi m.m. vil jeg sige, at der jo i punkt 12 i B 66 er afsat 10 mill. kr. til informationsteknologi, aktiviteter omkring EDB, viden om den teknologiske udvikling osv. osv.

Det er heller ikke helt rigtigt, at vi ikke har taget hensyn til enkeltfagskurserne, som er et meget stort område. I punkt 13 har vi netop støttet oplysningsforbundene i, at der skal en større kreativitet ind i enkeltfagskursernes tilbud, som på nogle områder er lidt teoretiske, og man kan måske godt i den udvikling, der under alle omstændigheder skal ske inden for enkeltfagsområdet, have en større grad af sammenhæng mellem boglig-teoretiske muligheder og lidt bredere kreativitet, musikke.

[Jytte Andersen]

Det er en svær diskussion, for hvor er balancen mellem oplysningsforbundene og enkeltfagskurserne? Den forskydning, der kunne ske fra oplysningsforbundene til enkeltfagskurserne, ønsker jeg ikke, men jeg ønsker, at de kreative, musiske fag skal være i oplysningsforbundene, og muligheden for at udvikle nogle andre ting i enkeltfagsundervisningen er vi meget åbne over for.

Jeg tror, det var undervisningsministeren, der, om jeg så må sige, smilede lidt, fordi vi anerkendte 10 punkts programmet, og hr. Ole Vig Jensen var også lidt stolt over, at vi tog udgangspunkt i dette program.

10 punkts programmet er vedtaget, det er der ikke nogen der sætter spørgsmålstegn ved. Derfor er den politiske realitet – og den accepterer vi – at det er vedtaget. Det, vi føler som vores opgave og som vores politiske forpligtelse, er, at 10 punkts programmets intention om en bred udvikling af voksenuddannelsessystemet med et alment og socialt sigte også bliver resultatet, når 10 punkts programmet om 10–20 år bliver realiseret.

Vi har ingen tiltro til, at regeringen lægger den samme vægt på det almene og sociale sigte i 10 punkts programmet, men vi vil gerne holde hr. Ole Vig Jensen og det radikale venstre fast på, at 10 punkts programmets formuleringer og intention er gode nok. Finansieringsmodellen har vi taget afstand fra, men en uddannelsesreform med et alment, bredt og socialt sigte skal de radikale blive holdt fast på, hvis vi på nogen mulig måde kan gøre vores politiske indflydelse gældende.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

En række ordførere havde nogle mindre venlige bemærkninger om dette forslag. Vi sagde, det var for sølle, andre sagde, at det var udtryk for drilleri, at det var for slapt. Var det alt, hvad man kunne mande sig op til, blev der spurgt. Det kunne fru Jytte Andersen åbenbart ikke rigtig lide, og så synes jeg egentlig, at hun blev lige lovlig grov. Hun brugte et tillægsord som sjofel om vores holdning. Jeg gad egentlig vide, hvordan fru Jytte Andersen definerer det ord. Hun brugte også udtrykket hyklerisk. Og hvorfor? Fordi vi ikke uden videre her i folketinget ønsker at optræde som et gummistempel over for

nogle organisationer, som vi i øvrigt har stor sympati for, ude i samfundet.

Når vi skal tage stilling til tingene herinde, er vi naturligvis nødt til at bedømme emnerne ud fra et samfundsmæssigt helhedssyn, og samfundet omfatter nu altså også andet end oplysningsforbundene, men jeg kan forsikre, at vi i det konservative folkeparti vil arbejde seriøst videre med de ideer, som vi har modtaget fra oplysningsforbundene.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil godt sige, at jeg ikke har brugt det ord, som hr. Kirkegaard nævnte, men jeg har sagt, at jeg synes, der hersker en hyklerisk holdning i de partier, som har stillet deres oplysningsforbund i udsigt, at de 100 mill. kr. skulle bruges til et bredt folkeligt oplysningsarbejde. Jeg synes, det er forkert, at når man så tager den politiske kasket på, står man af og afviser forslaget. Det synes jeg er for dårligt.

Alice Faber (SF):

Fru Jytte Andersen gav udtryk for, at der var midler til oplysningskampagner vedrørende teknologien i dette forslag. Jeg læser det som udstyr, installationer osv. og ikke en udvikling, som folkeoplysningens egne folk skal være med i, og som der bør afsættes midler til, altså mere som lærerundervisning. Men bortset fra det tror jeg sådan set, vi er enige i, at det er vigtigt, at denne oplysningskampagne kommer i gang. Det er mere det, at hvis vi skal forhandle om det, synes jeg, vi skulle afsætte nogle midler til denne oplysningskampagne.

En anden ting er, at når man nu får en sådan henvendelse fra fire oplysningsforbund, hvoraf det klart fremgår, at de er i knibe på en masse områder – med hensyn til lokaler, materialer og muligheden for at prøve nogle af de ideer af, som de har – synes jeg, det er beklageligt, at ministeren hele tiden, som han har gjort i svaret, henviser til et svar på et spørgsmål, vi har stillet i uddannelsesudvalget, og henviser til udviklingscenteret for oplysning og voksenundervisning, som vil indgå i forhandlingerne om det videre forløb. Dette er et udtryk for, at de, der sidder og løser nogle meget, meget store opgaver i samfundet, nemlig hele folkeoplys-

[Alice Faber]

ningen, er i knibe, og jeg kunne godt tænke mig, om ministeren havde nogle kommentarer til, hvad man kan gøre for, at de får nogle bedre forhold, for det er jo det, der ligger i henvendelsen fra dem.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Da jeg læste selve punkterne igennem, var det punkt, jeg umiddelbart syntes om og også i bemærkningerne syntes var spændende, punkt 13 om kreativitet i enkeltfagskurserne. Jeg synes, det er godt, at folkeoplysningen fastholder, at tilrettelæggelsen af kreative fag skal ske i den almene fritidsundervisning for voksne, og at man erkender, at der har været et behov for deltagerne i enkeltfagskurserne for at kunne vælge kreative fag. Det er en form for nytænkning, og det synes jeg er godt, men jeg synes bare, der var afsat for få midler til det i forhold til det samlede forbrug af midler, så på den måde synes jeg godt, socialdemokratiet kunne have tænkt lidt selv. Selvfølgelig er det godt at have 100 års erfaringer, men 100 års erfaringer kan måske også nogle gange virke lidt cementerende, så man tænker på en bestemt måde.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes ikke, det er helt rimeligt at sige, at oplysningsforbundene ikke kan tænke nyt. Vi har tidligere på dagen behandlet et forslag om daghøjskoler, og hvis ikke oplysningsforbundene havde engageret sig i at oprette daghøjskoler, var de ikke blevet oprettet. Det synes jeg ærlig talt er et udtryk for nytænkning og åbenhed over for, hvad der foregår i samfundet, og åbenhed over for, hvad det er for nogle behov, der skal imødekommes. Jeg er derfor ikke helt enig med fru Elisabeth Bruun Olesen i, at med mange års erfaringer er man pr. tradition konservativ. Det er oplysningsforbundene faktisk ikke, og her taler jeg om oplysningsforbundene under ét. Jeg oplever en meget høj grad af åbenhed og nytænkning, og eksemplet med daghøjskolerne kan vi i hvert fald takke oplysningsforbundene for.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg burde selvfølgelig have vidst, at fru Jytte Andersen lod sig drille; det må være den eneste anledning til at fare så stærkt frem i en sag, som vi har diskuteret flere gange før, og som vi dybest set ikke er uenige om.

Fru Jytte Andersens udfald også mod 10 punkts programmet virker på mig helt ejendommeligt, fordi hun i andre sammenhænge – og det anerkender jeg – siger, at der er meget godt i 10 punkts programmet, og at det ligger tæt op ad, hvad socialdemokratiet gerne vil være med til at virke for.

Nu skal vi vel ikke starte en alt for polemisk debat, men når fru Jytte Andersen klandrer os andre for, hvad vi, også i økonomisk henseende, har formået på området gennem de sidste par år i bredere forstand, hvis vi ser på folkeoplysningen, må man vel nok spørge, hvad fru Jytte Andersen fik gjort, mens hendes parti sad meget centralt på bevillingerne. Den diskussion har vi haft før, og jeg skal ikke genoplive den. Men der er et par ting, jeg har lyst til at sige.

For det første: det er ikke rimeligt, synes jeg, at klandre os, der også har et engagement i et oplysningsforbund, for, at vi ikke blindt repræsenterer dets synspunkter alene. Det gør vi nemlig ikke. Vi er kede af, at fru Jytte Andersen gør det. Det er også svagheden i dette forslag, at det alene er de fire oplysningsforbunds forslag, der får en chance, og ingen andres.

Fru Jytte Andersen bebrejder undervisningsministeren, at der kun er afsat 5 mill. kr. til enkeltfagskurserne og en udvikling på deres område, men hvad bliver der tilbage til enkeltfagskurserne i fru Jytte Andersens forslag? Nul kroner! Hvad blev der til højskolen? Det fik jeg ikke svar på. Hvad blev der til ungdomsskolen? Jeg mener, at lige bestemt her har vi andre en forpligtelse til at sørge for, at det udviklings- og forsøgsarbejde omkring den samlede folkeoplysning, som hører med til første fase af virkeliggørelsen af 10 punkts programmet, kommer til at dække så bredt som muligt, uden at vi smider penge i grams, for selvfølgelig skal der være hold i tingene. Der er meget hold i det forslag, som oplysningsforbundene har lagt frem, men det kan næppe fremmes alt sammen.

Jeg skal så blot sige, at de 100 mill. kr. er der. Der er mange, der gerne vil sige noget

[Ole Vig Jensen]

om, at det er de ikke. De 100 mill. kr. er der, og det ligger fast, at de 50 mill. kr. på forhånd er aftalt at skulle bruges til mere erhvervsrettede aktiviteter og de andre 50 til mere almentprægede uddannelsesaktiviteter. At der så siden er sket det, at de 100 mill. kr. er blevet til mere, fordi man har satset stærkere på den erhvervsrettede del af aktiviteterne i det kommende år, har ganske enkelt noget at gøre med den diskussion, som vi i øvrigt også har haft ved tidligere lejligheder, om en sikring af en uddannelsesreform specielt med henblik på de langtidsledige, en reform, der virkelig er perspektiv i.

Så vil jeg sige til fru Jytte Andersen til sidst: dette med, at partiet har stillet ændringsforslag til finansloven nogle få dage før jul, ved vi jo alle – og det ved socialdemokratiet også – men det er ikke dér, man laver politik. Det er, når man tager mod til sig og går med i aftaler, som vi f.eks. gjorde det om de 100 mill. kr., og som vi i andre sammenhænge har gjort det med socialdemokraterne ved så mange andre lejligheder. Dette med at stille ændringsforslag til finansloven sådan lige hen mod slutningen giver jo ikke nogen resultater, og derfor var der ingen penge til daghøjskolerne. Det er det, vi må konstatere.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu har jeg flere gange her i debatten sagt, at jeg synes, folkeoplysning også skulle kunne foregå på et mere selvorganiseret plan, og det har åbenbart fået fru Jytte Andersen til at misforstå, hvad jeg sagde.

Jeg startede faktisk med at rose punkt 13 og især bemærkningerne til punkt 13, idet jeg sagde, at det var nogle spændende og nye muligheder, der blev åbnet for dér. Og så sagde jeg blot, at 2 mill. kr. var meget lidt til alt det nye og spændende, og spurgte, om man ikke kunne have givet det lidt mere af den samlede pulje, hvorefter jeg sluttede med at sige, at 100 års erfaring ikke nødvendigvis betyder, at man har ret i alting. Jeg siger ikke, at 100 års erfaring pr. automatik giver konservatisme, men nogle gange betyder det vel, at man ligesom sidder fast i nogle gamle ting. Dermed har jeg ikke sagt, at der ikke laves en masse gode ting, bl.a. daghøjskolerne.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Til hr. Ole Vig Jensens spørgsmål: hvad bliver der af penge til eksempelvis ungdomsskoler? Vi har opfattet 10 punkts programmet og hele den forudgående diskussion om en opprioritering af uddannelserne sådan, at det først og fremmest drejede sig om en opprioritering af uddannelserne for de voksne, de voksne, som ikke fik chancen i ungdomsårene, og som måske har lyst, men ikke har nogen reelle muligheder for at få en uddannelse. Derfor har vi ikke i denne sammenhæng taget ungdomsskolerne med, og vi har, som jeg har sagt tidligere, villet give et håndslag til de fire store oplysningsforbund, som har sat sig sammen og er blevet enige om, at 85 mill. kr. kunne bruges på den og den måde, og derved kunne man så få et bidrag til den udvikling, der under alle omstændigheder skal ske inden for voksenundervisningsområdet.

Hr. Ole Vig Jensen fastholder, at de 100 mill. kr. er der, og det er de jo også. Men de er der ikke til den intention, der ligger bag 10 punkts programmet, og det er dér, vores uenighed opstår. F.eks. 10 punkts programets punkt 5 er jeg helt og fuldt enig i:

»Ved tildelingen af offentlige tilskud prioriteres den undervisnings- og folkeoplysningsvirksomhed, som etableres for voksne, der kun har fået en beskeden andel i samfundets omfattende uddannelsesstilbud.«

Vi er også enige i punkt 7:

»Den adgang til uddannelsesorlov, der allerede i dag forekommer for visse grupper, udvides gradvis. . .«

Hvordan sikrer udmøntningen af de 100 mill. kr. de to ting? Hvor står der, at det er de korttidsuddannede, der får en rettighed? Hvor står der, at der er nogle, der får orlov for at gå på kursus? Ingen steder! De 50 mill. kr. forslår jo ikke – det ved vi – til det uddannelsesbehov, der er alene i forhold til de langtidsledige. Det er korrekt, at de 100 mill. kr. er der, men de går bare de forkerte steder hen, de går ikke til den intention, der ligger i 10 punkts programmet.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

[Ole Vig Jensen]

Det kan være, jeg må bøje mig for, at fru Jytte Andersen ved mere, end jeg gør, om, hvordan pengene vil blive brugt, men mig bekendt er det ikke endeligt aftalt – kun i hovedprincipperne – og derfor undrer jeg mig over, at fru Jytte Andersen fører de synspunkter frem, som hun gør. Jeg er enig med fru Jytte Andersen i, at de 100 mill. kr. ikke er nok, men det er mere end nul.

Så vil jeg føje til, at de korttidsuddannede i det år, vi nu er inde i, og det næste, vi går ind i, formentlig får flere muligheder, end de nogen sinde tidligere har haft, og jeg går ud fra, at fru Jytte Andersen ikke har overset, at hvis vi – ikke mindst når det gælder det almene område – skal tilvejebringe uddannelsesstilbud, som er reelle tilbud for de korttidsuddannede, er der i høj grad brug for et udviklingsarbejde, for det er lige bestemt den opgave, vi indtil nu – på trods af oplysningsforbundenes og andres dygtige indsats – ikke har løst tilfredsstillende, for de deltager ikke i undervisningen sammenlignet med andre grupper.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det var interessant at høre, at der ikke forelå nogen aftale. Af den plan, vi har fået fra undervisningsministeren i uddannelsesudvalget, fremgår det faktisk ret tydeligt, hvordan de 100 mill. kr. er udmøntet. Der er 3 mill. kr. til daghøjskolerne, og det er sådan set en kompensation for nedskæringen i det foreliggende finanslovsforslag. Der er 15 mill. kr. til almen voksenundervisning, 5 mill. kr. til erhvervsrettet efter- og videreuddannelse og 5 mill. kr. til lærere inden for folkeoplysningen – men det er altså de 20 mill. kr. inden for den almene del, som optager mig lige nu. Så er der en reserve, og sådan som jeg har forstået ministerens besvarelser tidligere, går de 22 mill. kr. derhen, hvor behovet vil være, og det er til at kompensere for det hul, der er i forhold til de 50 mill. kr., og så til de mange langtidsledige, som ikke kan få tilgodeset deres uddannelsesbehov inden for de 50 mill. kr. De går derhen, og det vil sige, at de går væk fra det almene. Nu kan jeg se, at hr. Ole Vig Jensen ryster på hovedet, og hvis der er nogle garantier for, at de 22 mill. kr. går til den almene del af voksenuddan-

nelsessystemet, er vi da nået et stykke vej i den debat, vi har haft i dag.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

For at være på den sikre side har jeg spurgt undervisningsministeren, om der på det felt med fru Jytte Andersen er lavet aftaler, som jeg måske ikke kender, men det er der ikke, har jeg forstået. De penge er ikke disponeret, og det vil altså sige, at nogle af de synspunkter, fru Jytte Andersen gør sig til talsmand for, måske kan blive fremmet.

Så vil jeg i øvrigt sige, at skulle der være korttidsuddannede langtidsledige, som havde behov for, at vi gjorde en ekstra indsats, ville jeg være meget forstående heroverfor, men det må vi tage stilling til, efterhånden som tingene dukker op, og det kan fru Jytte Andersen jo også få lejlighed til. Det ville være nyttigere at gå ind i en mere konstruktiv debat om anvendelsen af pengene end blot at postulere, at vi andre vil noget helt andet end det, vi faktisk har lagt op til.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg postulerer ikke noget. Jeg kan se, at halvdelen af de 100 mill. kr. går til at kompensere for de besparelser, arbejdsministeren er blevet tvunget til at sikre, nemlig besparelserne på dagpengene. Det er kendsgerningen.

Men jeg vil godt høre fra undervisningsministeren, om vi kan få et tilsagn om eller en garanti for, at de 22 mill. kr. vil gå til den almene del af voksenuddannelsessystemet. Jeg vil hellere høre ministerens ord for det end hr. Ole Vig Jensens.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg skal befri fru Jytte Andersen for at skulle vælge mellem de to friere, idet de er fuldstændig enige i den udlægning, hr. Ole Vig Jensen just har givet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 63:

Forslag til folketingsbeslutning om en reform af landmandsuddannelsen.

Af Ebba Strange (SF) m.fl.

(Fremsat 15/1 85).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Undervisningsministeren (Bertel Haarder):**

Socialistisk folkeparti ønsker landmandsuddannelsen lagt ind i EFG- og lærlingesystemet. Det ønsker regeringen ikke.

Spørgsmålet blev jo drøftet grundigt for ca. otte år siden, og ved den lejlighed blev den daværende undervisningsminister af et flertal her i tinget overbevist om, at man skulle standse denne udvikling i retning af at lægge landbrugsuddannelsen over i EFG- og lærlingesystemet. Betragtningen var, at vi har nogle aldeles fortræffelige landbrugsskoler, og at vi har et meget fleksibelt uddannelses-system, hvor der er mulighed for hurtige justeringer uden alt for mange råd og udvalg til at blande sig i det. Spørgsmålet er, om ikke EFG-systemet i visse henseender kunne lære lidt af den fleksibilitet, man har i landmandsuddannelsen. Derfor tror jeg ikke, vi skal begynde at lægge landmandsuddannelsen over i EFG-systemet.

Man kan selvfølgelig altid sige, at der er noget, der kunne være bedre. SF retter i sit forslag kritik mod den nuværende landbrugsuddannelse. Det har landboorganisationerne også gjort, og man har stillet forslag om forskellige ændringer. Man har bl.a. foreslået en slags pædagogiske kurser for de etablerede landmænd med henblik på at gøre dem mere bevidste om uddannelsen af eleverne, dvs. gøre dem bedre som mestre, og man foreslår også, at man på længere sigt skal indføre en

egentlig godkendelse af praktikstederne. Det sidste vil jeg dog advare lidt imod, idet vi mildest talt har problemer nok med at få lempet godkendelseskravene på de områder, hvor det system allerede er indført.

Landbrugsskolerne har jo stor frihed til at indrette pensumkravene forskelligt fra skole til skole. Det har givet mulighed for at tage nye fagområder op, f.eks. også det økologiske område, som jeg ved socialistisk folkeparti interesserer sig meget for. Denne frihed giver eleverne mere at vælge imellem, og det motiverer i øvrigt også skolerne til at holde sig à jour med ny viden og ændrede metoder, for det rygtes hurtigt i de kredse, hvor uddannelsen er god, og hvor den måske er mindre god.

Jeg må kort sagt afvise forslaget med henvisning til, at en realisering af SFs forslag sandsynligvis vil gøre uddannelsen både dyrere og dårligere.

Nørgaard Sørensen (S):

Vi har drøftet disse spørgsmål en del i socialdemokratiet, og det er jo rigtigt, som undervisningsministeren siger, at der er en forhistorie, dog ikke helt udlagt på den måde, som undervisningsministeren mente, for vi har hele tiden ment, at det ville være fornuftigt at føre EFG-uddannelserne ind i landbrugsområdet. Undervisningsministeren ved for øvrigt også godt fra sin tid i finansudvalget, hvilke politiske diskussioner vi har taget om etablering af EFG-jordbrugslinjer på forskellige tekniske skoler. Der har vistnok været nogen politisk uenighed om sagen.

Vi er enige i, at der skal ske en revision, og vi er også enige i, at det er fornuftigt at styrke landbrugsuddannelserne. Vi har også set, at der i hvert fald på det område måske er en principiel enighed mellem bl.a. SiD og visse af landbrugets arbejdsgiverorganisationer.

Vi finder altså også i socialdemokratiet, at en styrkelse af EFG-jordbrugsområdet vil være godt, og det kunne passende ske ved, at man tilføjer dette område nye 2. dels-uddannelser, sådan som der også til dels lægges op til i beslutningsforslaget. Det er også ud fra den betragtning, at der er et generelt behov på hele EFG-området for nye 2. dels-uddannelser. Ikke mindst lære- og praktikpladssituationen tilsiger os noget sådant.